

Marko
Špikić

Novi početak za hrvatske konzervatore

Uz osnutak Društva konzervatora Hrvatske

U Zagrebu se 27. rujna 2012. na utemeljiteljskoj skupštini Društva konzervatora Hrvatske okupilo preko stotinu ljudi.

Kako je poznato, dvadesetak godina naša zemlja nije imala strukovno udruženje u kojem bi se ti naši nedovoljno priznati i uvaženi kolege mogli okupljati, raspravljati o dvojabama, braniti se od pritisaka i napada, razmjenjivati znanja u slobodnom, snošljivom i stručnom ozračju. To bi se ovim malim, ali za konzervatore važnim događajem, moglo započeti mijenjati.

Već se godinama raspravlja o oživljavanju te udruge koja se ugasila kada je tek osnovanoj Hrvatskoj bila najpotrebnija: svakom tko se sjeti početka devedesetih teško može biti jasna istodobnost ratnog razaranja i gašenja Društva. Nekoliko tjedana prije okupljanja na skupštini, u rukama mi se nanovo našla knjiga Ive Maroevića *Konzervatorsko novo iverje*, u kojem se nalazi pretisak njegova članka iz 1996. o ugašenom Društvu konzervatora, a gdje je ono viđeno kao “korektiv profesionalne savjesti u svim onim slučajevima u kojima državna služba to ne može iskazati”. Čitajući još jednom tu rečenicu nakon utemeljiteljske skupštine, ne mogu se oteti dojmu da se polako otvara nova stranica na kojoj se vidi da očinska Država, uspostavljena u ratnim vremenima, posustaje pred novim entuzijazmom (ili već vremenšnim zasićenjem) građanstva i specijalista. Ne želeći se baviti nacionalnom antropologijom, koja je, kao i u drugim slučajevima iz povijesti zaštite spomenika u Europi u posljednja dva stoljeća imala veliki utjecaj na percepciju prošlosti i

baštine, čini mi se da je neočekivano veliki broj uzvanika na utemeljiteljskoj skupštini Društva u Klovićevim dvorima koncem rujna bio događaj koji ne može biti marginalan ili slučajan.

Osim Maroevića, državnoj upravi novog kova koja je trebala nadomjestiti samostalnu strukovnu udругu, a pretvorila se u hijerarhijski, birokratizirani mastodont hranjen krilaticom *divide et impera*, suprotstavljali su se prijedlozi za oživljavanje Društva, od pojedinačnih inicijativa do apela na trima kongresima povjesničara umjetnosti. Godinama se činilo da za ponovno okupljanje još uvijek nije pravo vrijeme, a ako mi se dopusti i osobno svjedočenje temeljeno na razgovorima vođenim od 2000. godine, prvaci nacionalne konzervatorske prakse nisu se libili izražavati rezignaciju i spremnost da se posao oživljavanja udruge prepusti pripadnicima mlađega naraštaja – ne odveć stimuliranima u svojim ustanovama.

Koliko mi je poznato, ovogodišnji put do oživljavanja Društva započeo je pozivom pomoćnika Ministrice kulture 18. travnja 2012. na riječkim *Dijalozima s baštinom*. Na toj pohvalno osmišljenoj manifestaciji organizatora Marijana Bradanovića osjećala se nedorečenost zbog neotvorenih diskusija o aktualnim temama oko kojih bi se u Italiji, Poljskoj i Njemačkoj živo i ozbiljno konfrontiralo, ali je, barem mi se tako čini, ipak prevladala spoznaja da su se stručnjaci počeli okupljati i osjećati da je to dobro. Za razliku od sličnog apela bivšega ministra Biškupića, ove je godine poziv Zlatka Uzelca shvaćen

ozbiljnije, dijelom i zbog toga što je koincidirao s javnim raspravama o projektu Brijuni Rivijera i oštrom retorikom vlasti prema pulskim konzervatorima. Potaknuti tim zbivanjima, članovi Odbora za baštinu i prostor Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske (osnovanog 2008.) započeli su ponovno okupljanje Društva konzervatora, od početka ga zamišljajući kao polidisciplinarnu udrugu. Višemjesečne pripreme obuhvatile su potragu za statutom starog društva i pripremanje novoga, osmišljavanje ustroja nove udruge, mnoge razgovore u kojima su angažirani na osnutku čuli razne reakcije – od opreznog entuzijazma do sumnjičavosti. U Odboru su najdjelatniji članovi bili njegov predsjednik Frano Dulibić, te članovi Drago Miletić, Željka Čorak, Ivanka Reberski, Tomislav Petrinc, Biserka Dumbović Bilušić, Ratko Vučetić, Krešimir Galović, Neven Bradić, Anđelko Hundić, Ana Marinković, Barbara Vujanović, Franko Čorić i Marko Špikić. Oni su uz sugestije konzervatora pripremili tekst prvoga Statuta, a potporu čitavom projektu dale su i predsjednica DPUH Irena Kraševac i tajnica društva Melita Lasić.

U Klovićevim je dvorima 27. rujna na skupštini usvojen tekst Statuta i provedeno je tajno glasovanje za prvu upravu oživljenog Društva. U stanci zbog prebrojavanja listića Krešimir Galović je proveo okupljene po vrijednoj i zanimljivoj izložbi *Slike baštine – između dokumentacije i umjetnosti*, kojom je Ministarstvo kulture obilježilo Dane europske baštine. Nakon stanke okupljeni su doznali da je za predsjednika Društva izabran konzervator-savjetnik Hrvatskog restauratorskog zavoda Drago Miletić, a za dva

dopredsjednika Biserka Bilušić Dumbović i Tomislav Petrinc. Društvo je dobilo i tajnika te prve članove Upravnog i Nadzornog odbora i Suda časti.

Završavam pomalo strogim zaključkom da Društvu konzervatora Hrvatske predstoji preživljavanje prve godine. Stoga ono u tom vremenu treba biti aktivno, reagirati na aktualna zbivanja, stajati na usluzi kolegama koji glas svojeg odjela, zavoda, grada ili regije mogu imati i bez izravnog sudjelovanja u radu tijela uprave. Društvo bi se također moralo usmjeriti rješavanju unutarnjih strukovnih problema (u metodologiji, odnosu teorijskog promišljanja i prakse, razmjeni mišljenja kao temeljnom principu funkcioniranja stručnjaka odgovornih javnosti, pa i potomstvu), ne zanemarujući međunarodnu suradnju i povezivanje, učenje od iskusnijih i dijeljenje znanja s onima koji za to pokazu potrebu. Društvo konzervatora nakon dva desetljeća nepostojanja nema laku zadaću, jer će veliki prekid – kao i brojni prekidi koji opterećuju ovo društvo – stavljati pred njega ozbiljne izazove. Novi investitori ili politički upravitelji nesvjesni vrijednosti i potencijala održivog razvitka naše kulturne baštine zasigurno neće uvažavati mišljenje strukovnog društva. Nakon dva desetljeća “pretvorbe” jednog do nacionalne emancipacije poprilično uređenog i birokracijom neinficiranog sustava, ova će se udruga jamačno tretirati kao neshvaćeni prorok u vlastitoj kući. Kao sudioniku na skupštini ostaje mi samo zaželjeti da će onom nekolicinom sati okupljanja i demokratskog odlučivanja uistinu započeti jedno novo doba, kako za konzervatore tako i za naše sugrađane. ✕